

Nikoleta Krašeničová, 22 rokov, Trebišov

Mama

Môžem ťa milovať? Môžem ťa mať aspoň rada? Mama?

Utekala som po prašnej ceste a dúfala, že ma nechytíš, že ma konečne odbremeníš. Bola som vyčerpaná tým, ako som sa už hodinu hnala poľnou cestou a skrývala sa do kukurice zakaždým, keď som započula nejaké auto. Srdce mi prudko bilo. Hľadáš ma? Nájdeš ma? Ja som našla zastávku a rozhodla sa, dostať najbližším autobusom k starkej. Určite ma k sebe prichýli, budem u nej môcť zostať, uvarí mi grízik. Bez toho, aby som to chcela, mi napadlo, že zomrieš od hladu. Ostaneš na cigaretách, jahodách so šľahačkou, uhorkách a zabudneš, že máš jesť a keď si na to jedného dňa spomenieš, bude tvoje telo príliš vysilené. Ale ja už stojím na tej zastávke, mama. Ja nikam nejdem.

Cestou, ktorou som hodinu kráčala k zastávke, som sa vrátila k tebe. Nevzrušene si stála pred domom, pohmkávala si si, veď sa nič také nestalo, iba som od teba ušla.

Pripadala som si rozdvojená, keď som videla, ako sa bosá prechádzaš po záhrade, po kamennom chodníku s krhľou v ruke. Na hlavu si si dala veľikánsky klobúk, mala si vyhnuté džinsy ocelovo modrej farby a bola si bez trička, iba v podprsienke. Chcela som mať tvoje prsia, chcela som poznať, aké by to bolo, cítiť sa takto žensky. Hovorila som si, že si moja mama, ony mi vďaka tvojim génom dorastú. Potom sa mi začali páčiť ploché hrudníky, presne ako ten môj, pretože nič neskrývali a nič neskrývali, pretože nič nemali a to mi pomáhalo cítiť sa slobodne, že som úprimná a úplne bez lží, bez závažia. Narozdiel od teba, lebo si sa rozhodla stať sa objektom túžby každého voľného i zadaného muža. Spomínam si, ako som raz prišla domov zo školy a v kuchyni, tesne vedľa teba, stál ujo Vlado, rukávy na bielej košeli mal vyhrnuté a kravatu pohodenú na stoličke. Bol k tebe pritisnutý v rohu pri šporáku, dívala si sa na jeho temeno, pretože mal hlavu sklonenú a kňučal. Normálne kňučal, z tej diaľky mu nebolo ani rozumieť. Tón tvojho hlasu bol veľmi chladný a arogantný, čo bolo nezvyčajné, pretože vždy, keď sme si išli za ním do banky, znela si veľmi vľúdne a oblečený si mala kvetinový vzor. Ujo Vlado potiahol silno nosom a zvyšky smrkancov si utrel do ruky. „Mohli sme byť rodina,“ povedal a ty si ho prepálila pohľadom.

„Vystačím si s dcérou,“ vyslovila si tie slová tak vecne. Ako že máš nejaký majetok, ktorý patrí iba tebe a ty nemáš zapotreby s niekým sa on deliť, pretože nie je až tak veľký, aby uživil viacerých ľudí naraz. Potom ste ma uvideli a ty si mu povedala: „Vlado choď domov,

čaká ťa žena.“ Keď okolo mňa prechádzal, robil sa, že ma nevidí. Chcela som sa ťa spýtať, čo ste tu robili, čo tu robil ujo Vlado, prečo bol taký smutný a ty taká krutá, ale nedokázala som konfrontovať ťa s hocičím, čo si vyviedla. A predsa som vedela, že si ho využila a odhodila, že bol pre teba bezcenný, tak ako každý jeden muž v tvojom živote. Nebudem klamať, cítila som sa špeciálna, mňa si z domu nikdy nevyhodila, teda iba dvakrát, keď som si odmietla vypočuť tvoje názory na terorizmus a štátnu moc. Keď ujo Vlado zmizol z bytu, neprehovorila si ku mne, pozrela si sa na moje nohy, obuté som mala obľúbené staré sandálky s veľkou kovovou prackou, ktorú si považovala za veľmi škaredú vec. Pozrela si sa na topánky a potom na mňa. Dívala si sa dlho, nakoniec si sa s úškrnom zasmiala, vzala si zo stola cigarety a odišla na balkón. Zobula som sa a nasledovala ťa. Sadla som si k tebe. Najčastejšie sme sa stretávali tam, na balkóne s cigaretou v ruke. Vždy si fajčila spôsobom, ktorý robieva tabakovej spoločnosti veľkú radosť. Povedala si, že ti stačí tvoja dcéra a hoci som sa tajne urazila, ešte tajnejšie som ťa chcela rozosmiať.

„Ktorú príchuť máš najradšej,“ opýtala som sa ťa.

„Príchuť čoho?“

„Cigariet. Más radšej čokoládovú alebo citrónovú? Jahodovú?“ Zasmiala si sa tomu, povzbudilo ma to. Potiahla si si z cigarety a všetok dym pristál na mne. Vtedy neexistovali len čisté a neškodné spôsoby, hľadala som pozornosť a ak mali byť v cene moje pľúca, riskla som to. Ty si nevedela, že tam spolu trávime čas, ale bola som rozkošná. Hovorila som také malé hlúposti, ktoré tvoria svet. Že ktovie, či sa niekedy vydám. Alebo či si uvedomuješ, že čím som staršia ja, tým si staršia aj ty. Trvalo to sotva päť minút, ale rozhodla som sa dostať lásku. Spôsobom, akým to ide. Bez výčitiek. S jasnou modrou oblohou a smradom v popolníku. Elegancia, akou si mala cigaretu obmotanú okolo ruky. Vždy som obdivovala tvoje prsty, tvoje prstene, tvoju francúzsku manikúru. Neviem, čo to do mňa vošlo, vzala som ti cigaretu a potiahla som z nej, na čo som sa divoko rozkašlala a ty si mi mžikom schmatla cigaretu zo zovretia.

„Preskočilo ti? Ako ti to napadlo fajčiť? Veď fajčím ja, tak prečo by si to prepánajána mala robiť ty?“

„Chcela som to iba skúsiť. Vedieť, čo na tom vidíš.“

„Už to nikdy neurob! Nikdy!“ Nahnevane si odišla z balkóna a od toho dňa si sa o mňa starala o čosi menej, viac si zabúdala na desiaty do školy a oveľa rýchlejšia si mizla z domu na celé noci.

A teraz sme sa ocitli tu, niekde na cestách, v prenajatom dome. Spievala si si a polievala cudzie kvety. Ani neviem, či si v tej chvíli vedela, že nám nepatria, že sme vošli do záhrady na jednu noc, vyspať sa a ďalej putovať tam, kde si zmyslíš. Strčila si mi do ruky hrnček s horúcim čajom. Stavím sa, že ti napadlo, že sa pri tom budem cítiť ako na peknej dovolenke a ja sprostá som sa tak cítila. Až kým sa mi nespravil na ruke malý pľuzgier a vedela som, že tá rana patrí tebe, že ti ju dávam, že sa ňou raz môžem obhájiť, keď mi povieš, že ten výlet bol úžasný a mali by sme byť už len na cestách. Premyslela som si to a pľuzgier som si odložila pre tú chvíľu, aby som ti povedala, že som sa vtedy popálila, popritom ako si ty žila v predstave, že kráčaš po provensálskej zemi. Mama, hučala som do teba. Naschvál som ti pripomínala, kde sme, neďaleko Liptovského Mikuláša, ale ty si tom nechcela nič počuť. Chvíľu som dúfala, že ten chodník, po ktorom kráčaš, nie je tak hladký ako vyzerá, že tam niekto zabudol špendlík alebo aspoň malú nenápadnú skalku, ktorá by sa ti zaryla do prsta a spôsobila by ti bolesť a vtedy by som vyhodila svoj pľuzgier z kože, vydrala by som ho tvojím napichnutým špendlíkom.

A potom prešla okolo nás rodina, veď vieš, vysoký otec vo flaneli, územčistá mama vo vyťahanom svetri a dve malé deti, dvojčatá s botaskami, ktoré pri chôdzi svietili a vtedy som ťa videla, hoc na krátky okamih. Ako obvykle pri takýchto situáciách si nastavila masku odporu a znechutenia, ale tesne pred automatickou námietkou v tvojej hlave voči životu týchto ľudí, tesne pred bezpodmienečným odsúdením povahy ich sveta, si to spravila, ten výraz. A mama, bola to ľútosť, škaredá škaredá žiarlivosť, ktorá, keby trvala dlhšie, spôsobila by pre teba dvadsaťpäť rokov väzenia za vraždu jednej neznámej rodiny. Ty si bola na okamih smutná, nenaplnená. Nedokázala som to zniesť a to, že trpíš ma robilo tou najzúfalejšou a najprosebnjšou osobou v tom tvojom bláznivom svete levandúľ.

Teda som sa podvolila. Zotrvala som na verande domu, ktorý si si požičala. Neskutočne ma boleli nohy a hladovala som. Vďaka cestám nám neostalo veľa peňazí, väčšinu si minule na pekné šaty a poštovné za listy, ktoré si takmer dennodenne niekomu písala.

„Mama, ako zaplatíme benzín?“

„Benzín? Na čo by nám bol?“

„Aby sme sa stadeto dostali. Veď na cestu domov.“

„V tejto chvíli bývame tu a o iné sa nestaraj.“

„Prosím?“

Prosím? Ty si nás presťahovala a neoznámila si mi to. Nenapadlo ti, nič ti nenapadlo. Moje veci ti nenapadli, ani moja škola, moji kamaráti, môj Petrík, nič. V kufri si mala všetky svoje pekné šaty, drahé topánky, obľúbené platne, filozofov, z ktorých rada cituješ. Na moje, prosím, si neodpovedala, ďalej si polievala, hoc množstvo vody, ktorú si nanútila kvetinám, ich korene podľa mňa dávno zabila, a teraz hnili v mokrej zemine.

„Mama odpovedz mi,“ pristúpila som k tebe aj s mojím pľuzgierom, ale obávala som sa, že tentoraz by nepostačil. Pozrela si sa na mňa. Zasmiala si sa. Predpokladám, že ťa pobavil môj výraz tváre, vzdorovitosť v očiach, trasenie spodnej pery. Nakoniec si prehovorila.

„Presťahovala som nás z tej zaprášenej dediny. Bolo to tam bez vízií, bez akejkoľvek sebarealizácie. Ale oddnes sme slobodné a môžeme si robiť. Nie je to úžasné? Necítiš sa voľná? Nič nás neviaže,“ takmer si to kričala od radosti, vyzerala si taká šťastná.

Nič ťa neviaže, mama? Ani malý povrázok?

„Ty nie si normálna,“ na nič iné som sa nezmohla.

„O to ti ide? Byť normálna? To značí gro tvojho sveta? Že budeš taká, ako niekto niekedy povedal, že máš byť? Si len decko.“

„Ty si decko,“ a potom som sa rozplakala, prvýkrát pred tebou, ak nerátam dni môjho prebaľovania. Prekrútila si očami a ja som plakala ešte hysterickjšie. Nemohla som prestať.

„Chod' sa upokojiť do domu.“

Nešla som, už mi viac nebudeš rozkazovať. Stála som tam, vydávala pre teba ponižujúce zvuky a dívala som sa ti priamo do očí.

„Chod' si nezmyselne revať do domu, ja to nemusím počúvať.“ Otočila si sa mi chrbtom a kráčala k studni, aby si načerpala vodu do krhly. Zúfala som si. Išla som dnu. Divoko som sa rozplakala pri predstave, že už nevidím svoj domov a nakoniec som po hodine zaspala. Zobudila ma hudba, tvoja Ella Fitzgerald, spievala si a dávala na stôl jedlo. Všimla som si, že tam bolo položené neskutočné množstvo jedla, úplné dobroty, sladké i slané. Nežne si si spievala, tvoje kučeravé čierne vlasy prevyšovali akúkoľvek reklamu na šampón, bola si marketingom v dlhých šatách. Zbadala si, že som sa už zobudila a sledujem ťa. Posmelilo ťa to, spievala si hlasnejšie a začala si hýbať bokmi a postupne celým telom. Prišla si ku mne, opatrne ma vzala za ruku, bola som rozospatá, rozhodne stále nahnevaná, ale tvoje pohyby ma lákali, zdráhavo ma priťahovali. Držala si mi dlane a tancovala si v rytme hudby, dotkla si sa

mojich bokov, aby si ich rozpohybovala. Tancovali sme, po chvíli som sa začala smiať, užívať si to, hýbali sme sa ako starý zohratý pár. Znovu som si všimla stôl prestretý jedlom, naposledy sme mali toľko jedla, no asi nikdy. Stále sme tancovali, pomalšie, harmonickejšie.

„Mama, odkiaľ máme toľko jedla?“

„Z obchodu,“ zasmiala si sa a neprestávala si vnímať hudbu.

„Hej, ale ako si ho zaplatila?“ nahnalo mi to strach, poznám ťa, bála som sa.

„Prišli mi peniaze za náš byt,“ čo si hovorila ďalej, som počula iba veľmi vzdialene, „Na začiatok to stačí, no nie navždy, ale v obchode som sa zoznámila s jedným mužom, obchodníkom, určite nám v budúcnu pomôže.“

Apaticky som sa vytrhla z tvojho zovretia. Pozrela som sa na dva otvorené kufre, ktoré ležali na zemi. Vyhádzala som z nich všetko von. Bezmyšlienkovito som zaplnila celú miestnosť tvojimi šatami, topánkami, knihami a hudbou a mojimi tromi tričkami. Ty si si počas toho zapálila.

„Kde mám sandále?“ Videla som, že sa ideš opýtať, aké sandále, ale obom nám bolo jasné, že je to zbytočné a umelé naťahovanie času. Potiahla si cigaretu.

„Už ti boli malé, dobre to vieš, a vyzerali otrasne,“ povedala si to bez rozrušenia, bez akejkoľvek viny. Utekala som do auta, pozrieť sa, či tam neostali, či ma len neklameš. Auto bolo prázdne, tak som sa vrátila do domu, ty si tam ukladala porozhadzované šatstvo s cigaretou v ústach. Povrázok, mama. Na kuchynskej linke viseli nožnice, vzala som ich do ruky, podišla k tebe a rozstrihla som pupočnú šnúru, ktorú si v nemocnici doktorovi nedovolila rozrezať a my sme boli až dodnes spojené. Rozstrihla som ju, mama a bolelo nás to obe.

A ten obchodník, čo si sa s ním zoznámila v potravinách, mama, ten je dnes mŕtvy, však?